1846. No. 64.

ARNHEMSCHE COURANT.

De prijs dezer Courant, die geregeld *vijfmaal* 's weeks wordt uitgegeven, en wel op *Dingsdag*, *Woensdag*, *Donderdag*, *Vrijdag* en *Zaturdag*, is f 1.5 in de drie maanden.

DONDERDAG 19 MAART.

De prijs der Advertentiën [illegible] van één tot [illegible] regels, f 1.00, en [illegible] elke regel daarboven 20 centen, behalve [illegible] 25 cent [illegible] kregt voor elke plaatsing.

Het voorloopig verslag der centrale afdeeling op het ontwerp van wet [illegible] de burgerlijke pensioenen.

II.

De vraag, of de ambtenaar regt heeft op pensioen, is bij de Kamer opgekomen; maar het antwoord is zoo vreemd, dat men zich inderdaad niet onthouden kan te gelooven, dat zij, die het gaven, òf met den minister òf met het ontwerp den spot dreven.

De Kamer [illegible], namelijk, dat de ambtenaar geen *regt* heeft op pensioen. Daaruit volgt noodwendig, dat, wanneer men het hem desniettegenstaande geeft, het eene *gunst* is, welke men hem bewijst; dat het eene aalmoes is, welke men hem toewerpt: want tegenover regt staat gunst. Och neen, zegt de Kamer, dat is het ook niet: het is geen van beide, noch regt noch gunst; maar wat is het dan? Ja, dat weten wij niet, en de Kamer, vrees wij, weet het even weinig, alleen daarom dat tot hiertoe onbekende middending tusschen *regt* en *gunst* een *welbegrepen staatsbelang* genoemd. De staat is niet *verpligt* zijne ambtenaren te pensioneren; wanneer hij dit doet, bewijst hij hun, echter, geene *gunst*, maar om »onderscheidene redenen" (te moeijelijk voor de Kamer, waarschijnlijk, om ze op te noemen; want zij hoopt al die redenen [illegible] algemeen [illegible] pensioen. Het [illegible] logica, volkomen der wijsgeerige school van onzen ministen van financiën waardig; maar welke het gezond [illegible] volstrekt [illegible].

Wanneer [illegible] een belang een weinig naderbij onderzoeken, zal het wel nederkomen op hetgeen de memorie van toelichting grond der pensionering noemde, namelijk de vrees, dat de ministers anders uit medelijden onbruikbare ambtenaren behouden, deze niet ontslaan zouden. De minister, die dat doet, vergeet uit zwakheid zijnen pligt: hij stelt het bijzonder belang boven het algemeen; hierin misdoet hij en bewijst hij, voor zijne bekleding ongeschikt te wezen. Het past den wetgever niet, aan die verkeerdheid, ten koste der ingezetenen, te gemoet te komen.

Er is hier geen middenweg tusschen regt en *gunst*. Of de staat is *verpligt* den ambtenaar pensioen te [illegible], of hij geeft het hem als eene aalmoes. Meent de Kamer, dat de staat niet *verpligt* is tot het verleenen van pensioen, dat is, met andere woorden, dat de ambtenaar daarop geen *regt* heeft, — want regt en pligt laten zich niet van elkander scheiden, gelijk de Kamer schijnt te gelooven, — zoo hebbe zij den moed, te verklaren, dat er in het vervolg aan geene ambtenaren meer pensioen zal verleend worden. Zij handelt dan cordaat en gelijk het eenen wetgever voegt, die door inwilliging aan geene zwakheden voedsel geven noch ten koste van het volk aalmoezen uitreiken mag. Maar zij zij niet zoo laf om eene transactie te beproeven, waar die onmogelijk is; om, in wederspraak met hare eigene woorden, gedeeltelijk althans als regt te behandelen, wat zij ontkend heeft een regt te wezen. De Kamer heeft het anders begrepen en daaraan heeft zij het te danken, dat zij angstig naar allerlei halve argumenten gezocht heeft, om hare beginselloosheid te verbloemen, zonder die te hebben kunnen vinden.

De Kamer heeft hier, hoezeer zij die nieuwe gehoudenheid van den staat, welke noch *verpligting* noch *gunst* is, op een algemeen staatsbelang gegrond heeft, het ware belang van den staat uit het oog verloren. Tot een der eerste belangen van den staat behoort het, bekwame en ijverige ambtenaren te hebben. Deze kan hij niemer krijgen, tenzij hij hun, met het oog op hetgeen zij door eigene nijverheid, niet in 's lands dienst zijnde, zouden kunnen verwerven, een inkomen verzekere, geëvenredigd aan de diensten, welke hij vordert; en duurt de toestand der schatkist niet, dat hij een ambtenaar zoo lange jaargelden toekennen als hij in billijkheid voor zijne diensten zou mogen eischen, — zoo kan de staat dan alleen geschikte personen krijgen, wanneer hij hem over dat bezwaar doet heenstappen, door hem de verzekering te geven, dat die niet-voldoening slechts tijdelijk is; dat hem later, wanneer hij de beste jaren zijns levens, zijne krachten, zijne gezondheid aan de dienst des lands zal opgeofferd hebben, die vorige diensten zullen betaald worden. Doet men dit niet, men benadeelt zich-zelve: want men sluit de ambten voor bekwame menschen, deze willen zich niet wegwerpen, ten einde nu eene halve belooning en later eene vernederende aalmoes te ontvangen. Het gevolg zal niet wezen, dat men gebrek aan sollicitanten hebben zal, maar dat alleen zij, welke tot weinig of niets deugen, zich zullen aanbieden. Men zou de onverschilligheid der regering voor de regten der ambtenaren kunnen begrijpen, hoewel niet verschoonen, wanneer de tegenwoordige posteubekleeders zoo uitmuntende waren, dat de regering in deze waan had kunnen komen, dat zij deze altijd in menigte gereed vinden zou, om haar ten dienste te staan; maar wanneer men de klagten hoort, welke over de geringe bekwaamheden en den geringen dienstijver van het gros der ambtenaren hier te lande worden aangeheven; wanneer men, bij elk stuk, dat uit hunne handen komt, de luidsprekendste bewijzen daarvan ziet, — dan begrijpt men niet, hoe eene regering zoo ligtvaardig met een ontwerp als dat op de pensioenen kan omspringen; hoe zij, zonder te letten op het meestal sober tractement, het pensioen inderdaad tot eene aalmoes verlaagt, welke men den gewezen ambtenaar met schijnbare mildheid heet toe te werpen, maar welke in werkelijkheid bestaat uit het geld, dat men hem vroeger ontvreemd heeft. Het is waar, wat het rapport der centrale afdeeling zegt, de staat heeft het regt, voorwaarden bij de benoeming te stellen, — maar toch alleen dezulken, welke regtvaardig zijn; handelt men anders, zoo zal de staat zijne ambtenaren van bekwame zelfdenkende medehelpers zien ontaarden in werktuigen, alleen voor eenen machinalen arbeid geschikt, in bloote copiisten. In verschillende landen van Europa begint men aan de ambtenaren al hooger en hooger eischen te doen. Meer en meer worden bewijzen van bekwaamheid van hen gevorderd. Bij ons, daarentegen, willen èn ministers èn vertegenwoordigers hen nog beneden den lagen trap [illegible] afdalen, waarop zij reeds staan. Terwijl het overig Europa vooruitgaat, zullen wij den weg van den teruggang ook nog verder inslaan.

De ambtenaar bewijst zijne diensten: hij heeft regt op belooning in evenredigheid van die, welke hij bewijst; want ook die diensten hebben eenen prijs, welken het niet onmogelijk wezen kan te vinden: dezen behoort men hem te betalen, met vergoeding tevens van het verlies, dat hij door zijnen arbeid in 's lands

dienst in krachten van ziel en ligchaam ondergaat. Deze belooning behoort men hem òf oogenblikkelijk te betalen, òf, is men daartoe niet in staat, in lateren tijd, wanneer hij zijne pen zal hebben moeten wegwerpen, dewijl de geest, die haar bewoog, afgemat en versleten hem zijne diensten ontzegt. Dit is een *regt* van van den ambtenaar, geene gunst van de zijde des staats; want wanneer men het *regt* ontkent, zoo blijft er niets dan gunst over: de Kamer [illegible] dit ontkennen — zij is in gebreke gebleven het te bewijzen; wie kan ook het onmogelijke bewijzen? Het heet, dat men eene wet wil maken tot bepaling der regels, welke men bij de uitkeering der pensioenen zal volgen, maar gelijk de Kamer het pensioen opvat, is het eene wet, om zich, ten koste der ingezetenen en ten voordeele van de ambtenaren, tegen het onverstandig medelijden der ministers te waarborgen, of wel eene wet ter regeling der aalmoezen, aan oude of gebrekkige ambtenaren uit te deelen. Geen van beide is der wetgeving geoorloofd.

Buitenlandsche berigten.

DUITSCHLAND.

Leipzig. Het gerucht van de stichting eener akademie van wetenschappen bevestigt zich; de regering verlangt jaarlijks 600 thlr. van de standen ten behoeve dezer nieuwe inrigting. De akademie zal verdeeld worden in twee secties: eene mathematisch-natuurkundige en eene philosophisch-historische, en zal dezelve, bij gelegenheid van het tweede eeuwfeest van onzen landgenoot *Liebnitz*, op den 21sten juni dezes jaars, geopend worden. Tot hare werkzaamheden zal behooren, het uitgeven van verhandelingen, het bevorderen van wetenschappelijke ontwikkeling en het uitschrijven van prijsvragen; ettelijke malen 's jaars zal er eene openlijke zitting worden gehouden.

PRUISSEN.

Berlijn, 11 maart. Naar het schijnt, zullen alle kleine steden van ons groothertogdom met krijgsvolk bezet worden; gisteren zijn twee compagniën in Trzienietz, de grootste stad in Kujairië, en één te Rakwitz ingerukt. In eerstgenoemde stad bestaat sedert een paar jaren een katholiek-gymnasium, in hetwelk, even als hier, een revolutionaire geest moet ingeslopen zijn. Die inrigting is alzoo, even als het Marra-gymnasium alhier, gisteren tot aan het eerstkomend semester gesloten geworden. Naar men verneemt, heeft men met beide inrigtingen groote hervormingen voor, opdat het duitsche element niet langer aan dezelve vreemd blijve. Bij ons heerscht voortdurend rust, welke slechts door het gedruisch der wapenen van ons sterk garnizoen afgebroken wordt. Intusschen moeten er toch nog eenige buitensporigheden gepleegd zijn geworden: zoo spreekt het gerucht van een verachtelijken, maar gelukkig mislukten aanslag tegen eenen hoogen politie-beambte op verleden zondag-avond.

In worden hier nog dagelijks gevangenen binnengebragt, zoo, onder anderen, gisteren, een landgenaar uit de nabijheid, die, gekeel onbezorgd, op helder-lichten dag, eene troep ruiterij zou hebben doen exerceren. Meer dan de helft der gevangenen moet reeds van hier weggebragt zijn en wel naar Silezie.

— Volgens hier ontvangene berigten, moeten de Russen te Krakau niet al te best huishouden en met de Oostenrijksche troepen op geen zeer goeden voet staan. Er is hier heden weder eene nieuwe publicatie verschenen, volgens welke den landzaten, tot nader order, geene *in blanco* door de regering uitgegevene paspoorten meer worden overgezonden, maar de regering zelve zich de uitreiking van passen uitdrukkelijk voorbehoudt.

ENGELAND.

Londen, 13 maart. De parlementaire toestand van Engeland is veel rustiger dan men had gehoopt te midden der hervormingen, welke sir *Robert Peel* tot stand bragt.

— De *Times* verzekert, volgens uit Brussel ontvangene berigten, dat het belgisch gouvernement bepaaldelijk is toegetreden tot de overeenkomst tusschen de groote mogendheden, betrekkelijk den slavenhandel.

— De recrutering voor de marine gaat hier te lande steeds voort.

— De aardappel-ziekte maakt in Ierland hevigen voortgang; men verklaart, dat er binnen eenige maanden in geheele graafschappen geen enkele gezonde aardappel zal te vinden zijn. Men is bezig eenen voorraad van maïs te verzamelen in de districten, die met hongersnood bedreigd worden.

— De man, die aan het hoofd staat der Sikhs, is een Franschman, met name *Mouton*, indien men ten minste geloof mag slaan aan den brief van eenen officier des engelschen legers, gedagteekend 17 februari en medegedeeld door den *Globe*.

— Men schrijft uit New-York, 14 februari:

De Vereenigde Staten, die reeds, zoo als bekend is, drijvende logementen en schouwburgen bezaten, kunnen nu ook op eene drijvende glasblazerij bogen, welke zich bevindt op de stoomboot *Ohio*, varende op de rivier van dien naam. De werkzaamheden in deze fabriek worden des nachts uitgevoerd, wanneer het vaartuig voor anker ligt; de dag wordt gewijd aan reizen, op welke men de voortbrengselen van het etablissement aan de bewoners der beide oevers tracht te verkoopen.

FRANKRIJK.

Parijs, 15 maart. De Kamer der Afgevaardigden moet zich morgen met eene kwestie onledig houden, welke niet van belang is ontbloot. Het betreft het voorstel van den heer *Remusat* over de parlementaire incomptabiliteit. Het *Journal des Débats* voorziet, dat, met het oog op de aanstaande verkiezingen, de oppositie met den grootsten nadruk op de aanneming van dit voorstel zal aandringen. Uit het rapport van den heer *Hébert*, betrekkelijk het voorstel van den heer *Remusat*, blijkt, dat het aantal gedeputeerden, die openbare ambten bekleeden en bezoldigd worden, thans 156 bedraagt, en niet, zoo als zeker ambtenaar ten onregte heeft gezegd, 184.

— De verschillende, voor de Polen geopende inschrijvingen alhier hebben, tot heden toe, de som van 50,000 franken opgebragt.

— De geleerde heer *Ed. Biot* houdt zich tegenwoordig onledig met het doen van nasporingen, omtrent het openbaar onderwijs in China, van af de vroegste tijden tot op de 17de eeuw. Hij bevindt, dat China reeds 2400 jaren voor de christelijke [illegible] ning een nationaal onderwijs bezat, en dat [illegible] onderwijs aanzienlijke vorderingen maakte onder de dynastie der *Tcheou*, welke in de 12de eeuw, voor *Christus*, op den troon kwam. Toen reeds zouden er prijsvragen zijn uitgeschreven.

BELGIE.

Antwerpen, 16 maart (2 ure). Men verzekerde ter beurze, en brieven uit Brussel schenen geloof aan dit gerucht te doen hechten, dat het ministerie bepaaldelijk was zamengesteld als volgt: *van de Weyer* buitenlandsche zaken; *Ch. Rogier*, binnenlandsche zaken; *Delhougne* financiën; *H. de Brouckere*, justitie; *d'Hoffschmidt*, openbare werken; *Chazal*, oorlog.

Binnenlandsche berigten.

's Gravenhage, 17 maart. De ongesteldheid, waaraan Z. Exc. de minister van de hervormde eeredienst enz., de heer baron *van Zuijlen van Nijeveld*, sinds eenige dagen leed, begint thans van eenen meer ernstigen aard te worden. De belangstelling in den gezondheidstoestand des ministers is algemeen. Z. M. de koning en HH. KK. HH. de prinsen doen zich onafgebroken aan Zr. Exc's. hôtel van de gesteldheid des ministers onderrigten.

— Het provinciaal hof in Zuid Holland, eerste kamer, heeft, bij arrest van heden, het vonnis der arrondissements-regtbank alhier, van 5 februari j. l. in zake *A. C. van D.* gewezen, bevestigd, waarbij deze, ter zake van eenvoudigen diefstal van 's nachts op de straat gelaten wagens, is veroordeeld tot een jaar gevangenis en in de kosten. Het hof heeft alzoo ook bekrachtigd de beslissing, door de regtbank genomen, dat eene vroeger bestrafte daad in den militairen stand (*in casu* tot vervallen-verklaring van den militairen stand en 2 jaren krijgswagenstraf) niet als *misdaad* in den zin van het *Code Pénal* mag worden gequalificeerd, dewijl de maatstaf voor de qualificatie der daden, naar de straf, in het *Code Pénal* aangenomen, voor alle andere exceptionele straffen onbreekt en het in het strafregt niet geoorloofd is, bij analogie uit de overeenkomst van straffen te redeneren, en dan ook werkelijk in de militaire wetboeken soms met militaire onteerende of lijfstraffen worden gestraft daden, op welke, in het gewone regt, soms geene of slechts eene geringe boetstraf toepasselijk is.

— Heden is naar het paleis des konings overgebragt een door den heer *Pierre*, alhier, in plaster vervaardigd afbeeldsel in verkleinden maatstaf van het groote ruiterstandbeeld van *Willem I* in het Noordeinde. Algemeen wordt de fraaijheid van het werk en de gelijkenis van het standbeeld bewonderd.

— Z. Exc. de minister van financiën heeft bekend gemaakt, dat de rente-betaling van de kapitalen, ingeschreven op het grootboek der nationale schuld, rentende 4 pCt. in het jaar, over het halfjaar, verschijnende op den 1sten april aanstaande, zal plaats hebben van af woensdag den eersten tot en met vrijdag den 10den dier maand; en vervolgens over alle nog verschuldigde halfjaren, elken werkdag, met uitzondering van den zaturdag, van af maandag, den 13den april, tot en met 15 augustus daaraanvolgende; en zulks op de hierna gemelde bureaux van het grootboek der nationale schuld, gevestigd te Amsterdam, te weten: op het eerste bureau: voor de kapitalen, ingeschreven onder letter A tot en met D; op het tweede bureau, voor de kapitalen, ingeschreven onder letter E. tot en met K; op het derde bureau, voor de kapitalen, ingeschreven onder letter L tot en met R; en op het vierde bureau, voor de kapitalen, ingeschreven onder letter S tot en met Z.

— Volgens eene in de *Staats-Courant* door den inspecteur-generaal van de geneeskundige dienst der land- en zeemagt gedane oproeping, is er gelegenheid voor nederlandsche genees- en heelkundigen, die ongehuwd doch beneden de 30 jaren oud zijn, en ten minste een examen als plattelands-heelmeester hebben afgelegd, om, onder de daarbij gestelde voorwaarden, als lands-chirurgijn op het eiland Banca en de West-Indiën te worden aangesteld.

— Te Rotterdam zijn van de Vereenigde Staten van Noord-Amerika aangebragt 100 vaten puik-puike aardappelen, bijzonder geschikt om te pooten. Nadere informatiën zijn te bekomen aan het bureau van den *Nederlandsche Stoompost* alhier.

Groningen, 15 maart. Bij gelegenheid, dat dezer dagen de leening van acht tonnen gouds ten behoeve van de maatschappij tot inpoldering van den Dollard, nederlandsch gedeelte, volgeteekend is geworden, zal het voor menigen lezer niet onbelangrijk zijn, omtrent die onderneming iets naders te vernemen. Men weet, dat de Dollard (zoo genoemd, omdat hij is *'dol van aard'*) voor [illegible] eeuwen is ontstaan, en in het begin der zestiende eeuw [illegible] omvang is toegenomen. Tot in die eeuw waren er door dien invretenden kanker bij de 50 dorpen verslonden. Allengs begon men echter door inpoldering het verloren terrein gedeeltelijk te herwinnen, hetwelk, vooral in de 16de eeuw, tot in 1819, bij tusschenpoozingen plaats had. Dientengevolge is de Dollard thans reeds oneindig kleiner geworden dan hij voor eeuwen was. Maar, wat van het grootste belang is, de provincie heeft eenen uitmuntenden ruil gedaan. Want voor het grootendeels slechte land, dat door den Dollard verslonden is geworden, is kleigrond in de plaats gekomen, die met de *beste* der wereld kan wedijveren, als algemeen bekend is. Het was derhalve een [illegible] inpoldering van den Dollard over te gaan, vooral nu de onlangs opzettelijk gedane boringen geleerd hebben, dat het thans te verkrijgen terrein [illegible] honderden bunders, gelegen in den westelijken tak des Dollards, tot den allervruchtbaarsten bodem zal behooren. Men voorspelt alzoo der maatschappij eenen volkomen gelukkigen uitslag, en hoopt, dat men, op deze wijze voortgaande, hoe langer hoe meer land zal veroveren in ons eigen vaderland. Men ziet thans spoedig den aanvang der werkzaamheden te gemoet.

Groningen, 16 maart. Als eene bijzonderheid dient vermeld te worden, dat er in den nacht van zaturdag l.l. nabij Delfzijl, aan het hoofd p° 1 is aangespoeld en op het droogte gestrand een walvisch van eene verbazende grootte. Het waren meldde matrozen van het loodschip *Eugenia*, die het plompe gevaarte het eerst [illegible] de verte gleek het een groot schip, maar, [illegible] bevond men, tot niet geringe verbazing, dat het een walvisch (*Balaena Mysticetus*) was. De kop van dit monster beslaat maar een [illegible] de huid is meest zwart en met wit gemengd, als gemarmerd. [illegible] en met kennelijke [illegible] ongeveer 53 voeten. Dit dier schijnt [illegible] walvischvangers van Groenland en Spitsbergen ontsnapt te zijn, hetwelk men niet zonder grond besluit uit de wonden op den rug, zigtbaar [illegible] veroorzaakt. Eenige liefhebbers hebben het reeds aangekocht, om het eerlang aan het *Museum Academicum* te Groningen ten [illegible]

Zwolle, 15 maart. [illegible] boot *De stad Zwolle*, van hier naar Amsterdam vertrokken, is [illegible] avond, bij het doorvaren der brug te Hasselt, met eene der ruiterkasten tegen dezelve [illegible] met zulk eene kracht, dat de [illegible] zoo [illegible] schadigd moet zijn, zoodat [illegible] voor geene voetgangers kan gepasseerd [illegible]

De boot, wien [illegible] verbrijzeld is, kwam in ontramponneerden staat hier aan de scheepstimmerwerf, om [illegible] in geenen deele in gevaar te komen hervaren.

Assen, 15 maart. Heden is *Joseph Goslinski*, sedert eenige jaren israelitisch schoolonderwijzer alhier, van welke bediening hij zich [illegible] na afgelegde belijdenis der geloofs, in de hervormde kerk gedoopt door [illegible] van wien hij godsdienst-onderrigt ontvangen had. Zijn lot verdient deelneming, daar hij, door eenen zamenloop van omstandigheden, buiten [illegible] schuld, zijne bediening en bestaanmiddel verloren heeft, en om zijne veranderde van godsdienst door zijn geen verlaten is.

Assen, 16 maart. Wij vernemen, dat Z. Exc. de staatsraad-gouverneur na 1° april e. k. in zijne tegen-

vorige betrekking tot de noord-nederlandsche spoorweg- en kanaal-maatschappij, alsmede tot de hoogeschool te Groningen, zal werkzaam blijven.

Ingezonden stukken.

Aan de Redactie.

Ik verzoek de geëerde redactie beleefdelijk, dit vertoog in de alom gelezen wordende *Arnhemsche Courant* op te nemen.

Ofschoon de oorzaak der moeijelijkheden, waarin ik sedert jaren ben gewikkeld, binnen- en buitenslands algemeen bekend is, zoo vermeen ik, des echter, dat het in het algemeen belang noodig en dienstig zal zijn, nogmaals herinnerend te wijzen op het eenwig betreurenswaardige gepasseerde.

Door het onbeantwoord blijven mijner in forma aan den koning ingezondene petitiën, ben ik op het ongelukkige denkbeeld gekomen, om aan 's konings kabinets-directeur te schrijven.

Door het doen drukken en publiek maken van het vijftal door mij geschrevene, onbeantwoord gebleven brieven aan 's konings kabinets-directeur, heb ik mij de vervolging der justitie op den hals gehaald.

Aanvankelijk heeft het openbaar ministerie beweerd en staande gehouden, dat ik, door mijn geschrijf, in den persoon van 's konings kabinets-directeur, A. G. A. VAN RAPPARD, de openbaar gestelde magten had gesmaad, gehoond en gelasterd; de arrondissementsregtbank verklaarde het openbaar ministerie niet ontvankelijk, uit overweging, dat de directeur van het kabinet der koningin niet behoorde tot de openbaar gestelde magten. Het provinciaal regtshof van Noord-Holland bekrachtigde die uitspraak. Maar op het beroep in cassatie, van den procureur-generaal bij dat hof, mr. J. J. UITWERVF STERLING, begreep de Hooge Raad der Nederlanden, op den 3den december 1844, dat de persoon van 's konings kabinets-directeur, A. G. A. VAN RAPPARD, *wel* behoorde tot de openbaar gestelde magten, en werd de zaak verwezen naar de regtbank te Amsterdam, [illegible] in nieuw ten principale *au fond* te worden onderzocht en afgedaan.

Op den 12den februari 1845 besliste de arrondissements-regtbank te Amsterdam, dat ik 's koninga kabinets-directeur, door het doen drukken en publiek maken mijner vijftal geschrevene, onbeantwoord gebleven brieven, had gelasterd. Onder voorzitterschap van mr. D. RUTGERS VAN ROOZENBURG werd ik veroordeeld tot 3 maanden gevangenisstraf, *f* 100 boete en de kosten, benevens verlies van burgerregten (artikel 42 van het Strafwetboek) voor den tijd van 5 jaren.

Van dit vonnis kwam ik in hooger beroep, en daar ik begreep, dat de zaak, zonder mij tegen mijne partij, A. G. A. VAN RAPPARD, te hooren, niet *au fond* kon worden onderzocht, besloot ik 's konings kabinets-directeur, gaarne stuk gedagvaard, voor de vierschaar der geregtigheid te doen verschijnen.

In de openbare teregtzitting van het provinciaal geregtshof van Noord-Holland, dd. 21 april 1845, verscheen de getuige A. G. A. VAN RAPPARD; hij legde den gewonen eed af in handen van den voorzitter, mr. W. D. CRAMER.

Er waren 13 stuks koninklijke kabinets-dispositiën ten processe voorhanden; zij waren meerendeels geteekend: »A. G. A. VAN RAPPARD, directeur van het kabinet des konings." Op de eerste vraag, die mijn verdediger, mr. J. F. TAUNAY, betrekkelijk de kabinets-dispositie, gedateerd 13 november 1841, litera F, 40, aan den getuige ter beantwoording voorstelde, besloot het hof, zich in de raadkamer te begeven. De getuige A. G. A. VAN RAPPARD, die binnen de balie was gezeten, [illegible] uit de geregtszaal. [illegible] voorzitter, mr. W. D. [illegible] ingevolge aanleiding van artikel 368 van het Wetboek van Strafregt, geene vragen, welke de strekking mogten hebben, om de den door mij gerequireerden getuige A. G. A. VAN RAPPARD aangeregte feiten te bewijzen, zouden gedaan worden.

De uitslag van [illegible] voor mij hoogst ongelukkig; stellig [illegible] te regten, bij deze gelegenheid, eenige inlichtingen aangaande de ten processe voorhanden zijnde kwestieuse kabinets-dispositiën te bekomen, en tevens iets, betrekkelijk mijne in forma aan den koning ingediende onbeantwoord gebleven petitiën, te vernemen.

Tegen den, door mij gerequireerden, reeds beedigden getuige, was ik niet gehoord; — volgens mijn gevoelen kon mijn misdrijf, daar de zaak niet *au fond* was onderzocht, niet als overtuigend bewezen worden beschouwd; ik begreep, dat mijne vrijspraak buiten allen twijfel verheven zoude zijn.

Het bleek spoedig, dat ik verkeerd had gezien. Het provinciaal geregtshof in Noord-Holland besliste den 5den mei 1845, dat ik mij, door het doen drukken en publiek maken mijner geschrevene, onbeantwoord gebleven brieven, aan de misdaad van [illegible] tegens 's konings kabinets-directeur, A. G. A. VAN RAPPARD, had schuldig gemaakt. Het vonnis der arrondissements-regtbank van 12 februari werd bekrachtigd. [illegible] had de Hooge Raad der Nederlanden bij zijn [illegible], dd. 3 december 1844, niet bepaald bevolen, dat de zaak op nieuwe te Amsterdam ten principale *au fond* zou worden onderzocht, dan nog zou men moeten vragen, of het niet in het belang des regts, en [illegible] in het welbegrepen belang van 's konings kabinet, dat als een heiligdom, ook zelfs voor den schijn van verdenking behoorde bewaard te blijven, noodig en dienstig was geweest, de zaak *au fond* te onderzoeken; ware dit geschied, dan zoude het, volgens mijne meening, zonneklaar gebleken zijn, of ik den eerloozen naam van *lasteraar* verdiend had, dan wel, of ik door mijn gedrag jegens 's konings kabinets-directeur, A. G. A. VAN RAPPARD, der natie en den koning eene belangrijke dienst had bewezen.

Regterlijke heeren zijn menschen; zij kunnen dwalen en zich abuseren: of nu de zaak naauwgezet, met de strikste onpartijdigheid, naar aanleiding van het bepaald bevel van den Hoogen Raad, dd. 3 december 1844, *au fond* is onderzocht, — zoo ik mogen betwijfelen; stellig zou ik het niet durven beslissen.

Door het arrest van het provinciaal geregtshof zag ik mij op den drempel der gevangenis gebragt; dan, daar de zaak, naar mijne meening, niet *au fond* was onderzocht, zoo vleide ik mij, dat de Hooge Raad der Nederlanden in cassatie, gedachtig aan zijn arrest van 3 december 1844, het bepaald bevel, om de zaak *au fond* te onderzoeken, in elk geval zou handhaven en een nader onderzoek, waartoe ik, bij monde van mijnen advokaat concludeerde, zou bevelen. (Zie de pleitrede van den heer en mr. DIRK DONKER CURTIUS, geplaatst in de *Arnhemsche Courant* van 4 october 1845, no. 199.) In mijne verwachting heb ik mij bedrogen gevonden. In de teregtzitting van 14 october ll., onder voorzitterschap van mr. J. OP TEN NOORT, heeft de Hooge Raad der Nederlanden mijn beroep in cassatie verworpen; het arrest van het provinciaal geregtshof in Noord-Holland van 5 mei jl. werd alzoo bekrachtigd.

Nadat mij door den deurwaarder bij het provinciaal geregtshof in Noord-Holland, op eene officiële wijze, het door den Hoogen Raad tegen mij geslagen arrest was bekend gesteld, adresseerde ik mij in forma tot den koning; onder dd. 22 october jl. verklaarde ik bereid te zijn, mij in den kerker te begeven, doch daar ik loopende zaken had, die noodwendig in de maand november, toen e. k., persoonlijk door mij geregeld en vereffend behoorden te worden, en daar het toch de intentie niet kon zijn, partij-contractant totaal en onherstelbaar te verderven, — zoo verzocht ik nederig en ootmoedig, dat het den koning, om deze zeer gegronde redenen, zou mogen behagen te bevelen, dat de termijn van den gestelden straftijd zou ingaan den 1sten december 1845 of 1 januari 1846.

Na eenige dagen werd ik op het paleis van justitie ontboden, ter afhaling van papieren. Toen ik mij had aangemeld, verscheen de deurwaarder bij het provinciaal geregtshof in Noord-Holland en behandigde mij eene dispositie op mijn evengemeld adres, van 22 october ll.; dat stuk was gedateerd, 15 november 1845, gequoteerd no. 97, en geteekend: »de minister van justitie, DE JONGE VAN CAMPENS NIEUWLAND." Z. Exc. gaf mij, namens den koning, kennis, dat Z. M. »geene »redenen had gevonden, om in mijn verzoek te treden, en dat hetzelve mitsdien, van de hand werd »gewezen." Toen ik dat stuk gelezen had, verzocht mij de deurwaarder een bevel van den procureur-generaal om mij te arresteren en, zonder uitstel, naar de gevangenis te transporteren; ik onderwierp mij aan zijn ambts-gezag; wij gingen dadelijk op reis, en binnen weinige minuten zat de indische suiker-contractant, PIETER CLEBAN, op den Heiligen Weg achter de traliën.

Hier zullen wij eene wijl stilstaan. Het is opmerkelijk, dat ik namens onzen geëerbiedigden en edelmoedigen koning, zoo dadelijk, nu het mijne in hechtenis-stelling gold, met antwoord werd vereerd! Tal van petitiën, opgevuld met jammerklagten, bij welke ik eerbiedig en ootmoedig mijne hoogstgewigtige grieven had bekend gesteld, en waarbij ik mijne, zonder eenigen vorm van proces en zonder de minste schadeloosstelling onteigende bezittingen en regten had gereclameerd, zijn onbeantwoord gebleven. — Het is vreemd en zeer zonderling!

Door tusschenkomst van het departement van justitie schijnt men oneindig vlugger, dan door dat van koloniën, op de in forma aan den koning ingediende adressen namens Z. M. met antwoord te worden vereerd. Jammer, eenvig jammer, dat men niet altijd even vlug op mijne in forma aan den koning ingediende adressen heeft gedisponeerd. Had men op mijne hoogst gewigtige, het algemeen belang van zoo nabij rakende grieven gelet, ik was in geene voor mij zoo heillooze aanraking met 's konings kabinets-directeur gekomen; — de justitie had geen schijn van reden gehad, mij rusteloos te vervolgen; mijne voeten hadden de afschuwelijke gevangenis niet betreden. Voorzigtigheids-halve zal ik de aanmerkingen, die hier passelijk zouden moeten volgen, niet uit mijne pen laten vloeijen.

Ik heb niets onbeproefd gelaten; al wat in mijn zwak vermogen was, heb ik onafgebroken aangewend, om deze jammerlijke twistzaak door onderhandeling, bij minnelijke schikkingen, tot een regtvaardig einde te doen geleiden; ik heb herhaaldelijk, doch altijd te vergeefs, verklaard, dat ik het uiterste niet verlangde, dat ik mij met eene billijke schadeloosstelling voor het ondergane onregt zou laten bevredigen.

Men heeft volhardend het onmogelijke van mij gevorderd. Ik ben een volstrekt gerulneerd man; bij herhaling zij het gezegd, zonder eenigen vorm van proces, en zonder de minste schadeloosstelling, ben ik, door 's konings vertegenwoordigers op Java, van mijne eigendommen, van mijne regten en van mijn middel van bestaan, onteigend en ontzet geworden; ruim elf lange jaren, heb ik in zorgelijke omstandigheden doorgeworsteld. Was mij niets van vroegere welvaart overgebleven, ik had, in kwaliteit van partij-contractant met het gouvernement, met lompen bedekt, broodbedelend door de straten kunnen rondgaan. Van zulk een volstrekt geruïneerd mensch eischt men volhardend dat hij zich naar Java zal begeven, om aldaar voor het hooggeregtshof, zijne zonder vorm van proces onteigende bezittingen en willekeurig vertredene regten te gaan reclameren.

Bij koninklijke kabinets-dispositie, onder dd. 13 november 1841, ben ik tot den bevoegden regter, tot het hooggeregtshof van Nederlands Indië, verwezen. Deze koninklijke kabinets-dispositie *is* de eenige bron en oorzaak van al het kwaad en grievend leed, dat mij dezer dagen in zulk eene ruime mate is wedervaren. — Zie mijne vijf stuks geschrevene, onbeantwoord gebleevene, geïncrimineerde brieven aan A. G. A. VAN RAPPARD, directeur van het kabinet des konings.

Bij den aanvang van het jaar 1838, heb ik wijlen koning WILLEM I, bij uitvoerige en bondig uiteengezette vertoogen, met mijne grieven bekend gemaakt. In juli van datzelfde jaar, en later, bij herhaling, heb ik namens den koning geïnformeerd, dat de copijen mijner in forma aan Z. M. ingezondene petitiën aan Z. Exc. den gouverneur-generaal van Java, wijlen den heer D. J. DE EERENS, om advies en consideratie verzonden waren. Ik rekende nu stellig op een ernstig, eerlijk en onpartijdig extra-judicieël onderzoek. Jaren zijn intusschen verloopen; mijne grieven zijn niet onderzocht; mijne ondergebrokene pogingen, om gehoor te verwerven en tot onderzoek te komen, waren vruchteloos; op mijne klaagsten is geen acht gegeven. — Gesidderd door tallooze gissingen, kon ik mij geen denkbeeld vormen; maar de meergemelde kabinets-dispositie, gedateerd 13 november 1841, La. F. 40, verspreidde licht in de duisternis.

Kort-af werd van mij het onmogelijke gevorderd. De van alles beroofde, de volstrekt geruïneerde partij-contractant, had zich naar Nederlands Indië te begeven, om aldaar voor het hooggeregtshof zijne, zonder eenigen vorm van proces en zonder de minste schadeloosstelling onteigende bezittingen en wettig verkregene regten te gaan reclameren. Het was mij onmogelijk te gelooven, dat zulks de waarachtige wil van Nederlands edelen en regtvaardigen koning zou kunnen zijn.

Mijne rusteloze pogingen, om de gemelde koninklijke kabinets-dispositie van 13 november 1841, La. F. 40, te doen intrekken, hebben het allerongelukkigst gevolg gehad. Ik heb mij door de justitievervolgen; van de eene regtbank ben ik naar andere gesleept; ik ben in eindelooze en kostbare procedures verwikkeld geworden, en, na eenen bevigen strijd van negentien maanden, ben ik, van mijne burgerregten ontzet, met het schandmerk van lasteraar gebrandmerkt, tot den kerker verwezen.

Laat ons nagaan, in hoe verre de koninklijke kabinets-dispositie, dd. 13 november 1841, La. F. 40, voor mij verbindend kan zijn. Ik ben van gevoelen, dat geene koninklijke kabinets-dispositiën het heilig en onschendbaar regt van tilateraal contract krachteloos kunnen maken. Is mijn oordeel juist, dan vervalt, zonder de minste tegenspraak, de mij in den weg gestelde hinderpaal. Dat stuk, waaraan men zoo standvastig is blijven hechten; en door hetwelk ik, diep ongelukkig, als de snoodste misdadiger, in den kerker ben geworpen, *is* onverbindend tegen de duidelijke en onbetwistbare woorden mijner met het rijk aangegane verbindtenissen.

Bij artikel 33, contract *Soembang Timon*, bij resolutie van den gouverneur-generaal *ad interim*, J. C. BAUD, in rade, op den 18den october 1833, sub. no. 6 goedgekeurd en bekrachtigd, staat duidelijk geschreven: »Alle geschillen, welke omtrent de al- of niet-behoorlijke nakoming van de tegenwoordige overeenkomst »zouden mogen ontstaan, zullen *door arbiters*, van »weerszijden te benoemen, worden beslist; zullende »de uitspraak *der arbiters* aan *geen hooger beroep* »onderworpen zijn."

Deze resolutie is gecontrasigneerd door den adjunct-secretaris der indische regering, VAN OLPEN.

Bij artikel 27, contract *d'Japan*, bij resolutie van den gouverneur-generaal, wijlen D. J. DE MACAAR, in rade, op den 4den juli 1836, sub no. 3, goedgekeurd en bekrachtigd, staat duidelijk geschreven: »Alle geschillen, welke omtrent de toepassing en uitvoering »der tegenwoordige overeenkomst mogten ontstaan, zullen *zonder hooger beroep* worden beslist door *arbiters*, van weerszijde een te benoemen, »met bevoegdheid, om, bij stemstaking, een *super-arbiter* toe te voegen." Deze resolutie is gecontrasigneerd door den adjunct-secretaris der indische regering, P. JEKEL.

Het blijkt hier duidelijk en onbetwistbaar, dat alle bemoeijenis van het regterlijk gezag, in geval van geschil, behalve de verbindtenissen, die er tusschen het gouvernement en mij bestaan, uitgesloten. Hoe is het nu bij mogelijkheid denkbaar, dat de koning, op wiens last met mij is gecontracteerd, bekwaam en magtig zal zijn, bij eene bloote kabinets-dispositie, partij-contractant, die, gewelddadig, zonder eenigen schijn van regt, van zijne, bij deugdelijk contract aan koop en verkoop van het gouvernement gekochte eigendommen en van zijne, wettige, bij contract verkregene regten is onteigend en ontzet geworden, ter bekoming van regt, te verwijzen naar het hooggeregtshof van Nederlands Indië? 's Konings vertegenwoordigers zijn, met verkrachting van het duidelijk bepaalde in het contract, partij en regter in hunne eigene zaken geweest; zij hebben het regt van den sterkste in al zijne kracht doen gelden.

Onder dd. 5 september 1842, la. H. 32, ben ik bij koninklijke kabinets-dispositie, gelekend: „A. C. A. VAN RAPPARD, directeur van het kabinet des konings," ondergrigt, „dat de stukken, tot mijne zaak betrekkelijk, op voordragt van den minister van koloniën, J. C. BAUD, in handen van *den raad van state* waren gesteld, en dat er, na een bij vernieuwing opzettelijk onderzoek, geene termen waren gevonden, om met mij in eenige schikking te treden; en, indien ik verneemde, uit kracht der overeenkomsten van *Soembang Timon* en *d'Zapaa*, eenige vordering te kunnen instellen, zoo werd ik verwezen naar het hooggeregtshof van Nederlands Indië."

Of de *raad van state*, welke slechts een adviserend staats-collegie is, bevoegd was, in mijne zaak uitspraak te doen, betwijfel ik; maar het is bij mij boven alle bedenking verheven, dat, wanneer de minister van koloniën, J. C. BAUD, den *raad van state* had doen opmerken, dat bij mijne verbindtenissen met het gouvernement alle regterlijke bemoeijenis bepaald was buitengesloten, de *raad van state* zich wel gewacht zou hebben, mij, tot bekoming van regt, naar het hooggeregtshof van Nederlands Indië te verwijzen.

Ik moet betuigen, dat ik zeer was aangedaan, toen ik vernam, dat de heer REKETH, advokaat-generaal bij den Hoogen Raad der Nederlanden, bij zijne conclusie in mijne zaak, op den 24sten september jl., had kunnen goedvinden, eene lofrede op de onafhankelijkheid van den indischen regter uit te spreken, en tevens te verklaren, dat ook hij van oordeel was, dat het hooggeregtshof van Nederlands Indië, aangaande de tusschen het gouvernement en mij bestaande kwestie, de eenig bevoegde regter zou zijn. Ik vermeen, dat, al had de heer REKETH van de tusschen het gouvernement en mij bestaande contracten geen kennis gedragen, ZEd. Hoog Achtb. desnietteminder gedachtig had behooren te zijn aan het bergchte besluit van den waarnemenden gouverneur-generaal van Java, dd. 29 maart 1845. Indien het niet zonneklaar was gebleken, dan bestond er toch schijn, dat de indische regtsmagt zijne onafhankelijkheid verloren gegeven. Het bevel van den waarnemenden gouverneur-generaal, bij hetwelk den indischen regter verboden is, regt te spreken, wanneer de javasche bank in regten zou worden aangesproken, kon mijn reeds zoo zeer geschokt vertrouwen wenig opheuren, versterken en bevestigen.

Door al het aangevoerde, en bepaaldelijk door de letterlijke mededeeling der aangehaalde artikelen in het contract, is het meer dan overvloedig bewezen, dat alle bemoeijenis van het regterlijk gezag buiten de tusschen het gouvernement en mij bestaande verbindtenissen is gesloten. Ik heb met het hooggeregtshof van Nederlands Indië niets te verhandelen, en desnietteminder blijft men mij, van alle zijden volhardend, onbevoegd regterlijk gezag opdringen.

Indien er nog eene vonk van eerlijkheid, goede trouw en regtvaardigheid in Nederland bestaat, dan is dit hoogstgewigtig pleit, zonder de onbevoegde regterlijke heeren in Nederlands Indië te bemoeijelijken, dadelijk beslist. De officiële stukken, welke alle compleet in mijne handen zijn, getuigen.

De tusschen het rijk en mij bestaande contracten heeft men slechts in te zien; daarna lette men op de resolutiën van den gouverneur-generaal in rade, bij welke de wettige, tusschen het rijk en mij gesloten verbindtenissen eigenmagtig vervallen zijn verklaard.

Is het niet boven allen twijfel verheven, dat elk eerlijk man, na gemelde stukken onderzocht te hebben, zal moeten verklaren, dat de geschondene geregtigheid buiten regten behoort vergoed te worden, en dat mij eene billijke schadeloosstelling voor de ondergane verongelijking behoort te worden voldaan?

Elk lastgever is, volgens de wet, aansprakelijk voor de daden van zijne gemagtigden, de koning is daarvan niet buitengesloten. 's Konings gemagtigden hebben de op hunnen last met mij gesloten contracten goedgekeurd en bekrachtigd, — maar 's konings gemagtigden hebben de wettig met mij gesloten verbindtenissen meder eigenmagtig verbroken. Aan den koning heb ik mijne grieven bekend gesteld, doch mijne jammerklagten zijn niet gehoord; zij hebben geen ingang kunnen vinden; het regtvaardig herstel der onwettig aanbondene verbindtenissen en der geschondene geregtigheid heb ik altijd te vergeefs gevraagd.

Wanneer ik nu terugzie op al het ellendige gebeurde, dan is het mij klaar, dan is het mij duidelijk, dat de koning van al het, sedert jaren gepasseerde, geheel onkundig is gebleven, althans niet volkomen en onpartijdig met mijne treurige geschiedenis is bekend gesteld. Hoe het dok zij, — vooreerst zal ik den koning met mijne jammerklagten en met mijne adressen niet verder lastig zijn. De afschuwelijke gevangenis sweeft mij steeds levend voor den geest; de grondwet is mij tot een struikelblok geworden; het heilig en grondwettig regt van petitie was voor mij heillooze, het was voor mij eene milde bron van veel en grievend leed.

Den storm heb ik doen gestaan; ik ben zwaar en diep gebeukt, maar de moed is mij nog niet ontzonken; mijne uitzigten zijn nu alleen gevestigd op 's Neerlands volks-vertegenwoordigers. Zij, die met den koning het wetgevend gezag deelen, zullen mijne jammerklagten hooren; zij zullen mijne regtmatige verwachtingen niet beschamen.

Volgens de grondwet, zijn alle burgers van den staat gelijk voor de wet, niemand buitengesloten, zelfs vreemdelingen zijn niet aan willekeur prijs gegeven; zij hebben gelijke aanspraak op bescherming van persoon en goed. Niemand kan willekeurig buiten de wet worden gesteld; confiscatie van eigendom en regten is uitdrukkelijk verboden.

Ik ben gerust, dat mijne grieven in het algemeen belang, in het belang van het heilig en onschendbaar eigendomsregt, ernstig en volledig, met naauwgezette eerlijkheid, met de strikste onpartijdigheid, in 's lands raadzaal zullen worden onderzocht. Neerlands volksvertegenwoordigers, die voor het alziend oog van Gods Majesteit gezworen hebben, de grondwet te zullen handhaven en niet te dulden, dat er op eenige wijze en onder geen voorwendsel, hoe ook genaamd, van zal worden afgeweken, zullen hunnen heiligen, hunnen gewetenspligt vervullen. Grenzenloze eerbied voor het heilig eigendomsregt is de eerste grondslag van elke beschaafde maatschappij. De grondwettig onschendbare waarborg voor persoon en goed is dan ook de voornaamste grondzuil van den nederlandschen staat.

Ik vertrouw, dat de Staten-Generaal zich goedwillig zullen betoonen, dat zij zich mijne zaak, die door niets te wettigen noch te regtvaardigen is, zullen aantrekken, en dat zij voor den onderdrukten, den vervolgden, den zoo zeer verongelijkten medeburgers zullen spreken. Ik durf mijzelven, dat mijne klaagtoonen in 's lands raadzaal weerklank zullen vinden en dat mijne treurige geschiedenis de stof zal leveren, om op nieuw, met klem van reden, op eene onverwijlde herziening der grondwet aan te dringen.

God Almagtig zal daartoe zijnen zegen verleenen, opdat de onberekenbare, heilooze gevolgen, die nog uit het autocratisch stelsel, hetwelk in de koloniën van den staat gevolgd wordt, zouden kunnen geboren worden, mogen worden afgewend!

Amsteldijk, 28 februarij 1846. PIETER CÉPAR,
Eigenaar sukker-fabrikant en contractant met het gouvernement.

Advertentiën.

† † † Op Dingsdag den 7den April 1846, des
† † voormiddags om 11 uur, zal, ten raadhuize der stad *Doesborgh*, publiek, voor den tijd van zes jaren, worden verpacht, het HOUDEN DER BANK VAN LEENING, waarvan de condition ter secretarie ter lezing liggen.
†

Ten gevolge van vertrek naar elders zal, ten overstaan van den Notaris Mr. *W. H. TAAIJ*, te *Arnhem*, ten huize van den Kastelein *A. BUS*, aan de Brug, te *Westerpoort*, op Dingsdag den 14den April 1846, des voormiddags ten elf uren inzet, en 14 dagen later, Dingsdag den 28sten April ten zelfden ure, bij toeslag, worden verkocht:

1o. WEIJERS-HOFSTEDE, gelegen in de Heerlijkheid *Westerpoort*, aan den Grooten Weg van *Arnhem* naar *Zevenaar*, bestaande uit een kapitaal, ruim en sterk HUIS, waarin *zes*, meest allen behangen, BENEDEN KAMERS, allen met STOOKPLAATSEN voorzien; *twee* KEUKENS, ruime KELDER, voorzien; *twee* KEUKENS, ruime KELDER, voorzien; *twee* KEUKENS, ruime KELDER,